

VAROLUŞÇU BİR İNTİHARA DOĞRU

Les Deux Magots'nun “très médiatique” garsonu, Tokyo'nun güzide semtlerinden birinde bulunan aynı adlı kahvede, bir öğle paydosunda pernosunu yudumlarken, etrafını saran meraklı Japonlara, varoluşçuluğun babası ile ilgili anılarını anlatıyordu :

“Simone’la çok ama çok sevişirlerdi, birbirlerini müthiş, ama müthiş kıskanırlardı. Bunun için, ne birlikte olabiliyorlar, ne de birbirlerinden ayrılabiliyorlardı. Bir gün bu kıskançlık yüzünden, çantasını taşıyan çömezlerinden birini Les Deux Magots'nun en cafcıflı anında, herkesin gözü önünde tokatlamıştı! Sonradan öğrendiğimize göre, zavallının tek günahı, Simone’dan özel “feminizm” dersleri istemekmiş ! Simone da sırf Sartre’ı kıskandırıp tatmin olmak için bu teklifi kabul etmiş, hatta ilk iki dersi vermiş bile !!! Şimdi o çocuk, Fransa’nın, belki de dünyanın tek erkek feminist yazarı oldu çıktı. Kitapları da yok satıyor. Biraz da filozof muymuş ne...”

Varoluşla yokoluşun diyalektik bütünlüğü üzerine yapılan ve kendisini André Gide ve Simone’la karşı karşıya getiren, hemen hemen tüm kahve sakinlerinin zaman zaman anlamada zorluk çekseler de, ilgiyle izledikleri, gün boyu süren, akşama da Café Flore’un üst katında devam eden müthiş tartışma sonrası, üç gün ortalıktan kaybolmuştu. Yeniden ortaya çıkışı, bir düşünce evrimiyle de çakışıyordu. Japonya turnesindeki “très médiatique” garsonun bu tezahürle ilgili versiyonu da ilginç :

“Kendisini ilk kez bu kadar sinirli ve heyecanlı görüyordum. Herkese sataşiyor, sürekli birşeyler yazıp yırtıp atıyordu. Ortaya çıkışını izleyen bir hafta boyunca hep gerçeküstücülük üzerine konuşup yazdı. Gerçeküstücülerle tüm bağlarını kopardığı o meşhur yazıyı işte o günlerde yayınladı. Kendine gelmesi en az bir ayını aldı. Bu süre zarfında, niyeyse sık sık karşıdaki kiliseye gidip gelirdi. Daha sonraki tartışmalarında, ısrarla St. Paul’ün Korentililere yazdığı mektuptan bahseder, bu metnin şimdiye kadar okudukları içinde, felsefi derinliği olan, en edebi metin olduğunu iddia ederdi.”

Daha sonra, bu düşüncelerini yüksek sesle tartışmayı, uzunca bir süre askıya aldı. Ta ki 1980 yılında ölümünden çok az bir süre önce, gözlerinin görmemesinden dolayı, düşünsel üretiminin hayli sınırlandığı bir dönemde, o zamanki “sekreteri”

Benny Levy'nin kendisiyle yaptığı ve Nouvel Observateur'de yayınlanan "Umut şimdi" adlı mülâkata kadar.

Simone'un tüylerini diken diken eden ve kendisine haber verilmeden gerçekleştirilen bu dialogda Sartre, ilk kez, yazılı olarak, felsefesine dini bir içerik veriyor, sık sık Mesih'ten bahsediyordu. Herkesin şaşkınlığı büyüktü, kimse buna bir anlam veremiyordu. Sartre bunamış mıydı ?! Sonunda, Sartre'ın çevresindeki herkes, bunun, Benny Levy'nin bir dalaveresi olduğu kanısında birleşti.

(...) Sartre'ın kendine özgü prensip ve alışkanlıkları vardı. Mesela, çok önemli bir aksilik çıkmadıktan sonra, öğle yemeklerini hep Coupole'de ve Simone'la birlikte yedi. Bir gün, yine öğle yemeği için Coupole'e gitmek üzere, Les Deux Magots'dan ayrıldı. Tipik bir Paris günüydü, hava kül rengiydi ama fazla soğuk değildi. Montparnasse'a doğru, rue de Rennes'i izleyerek yürümeye başladı. Tam, Institut Catholique'in bulunduğu Assas sokağı hizasına gelmişti ki, aniden, biraz ileride hızlı adımlarla Sèvres-Babylone yönüne doğru yürümekte olan, sabık çömezini gördü. Nereye gidiyor olabilirdi böyle hızlı hızlı ?!

Coupole'den içeri girince, her zaman olduğu gibi, garsonların nükteleriyle karşılaştı. Hepsine tek tek cevap vererek masasına yerleşti. Simone gecikmişti, neredeydi acaba ?

- O sünepe yeni yetmeyle birlikte olmasın ?

- Hayır hayır, o başka biriyle olan randevusu yüzünden, bugüne kadar kendisini bekletmemişti.

Neredeyse yarım saat gecikmişti Simone ! Mutlaka geçerli bir nedeni vardır deyip kendini teskin etmeye çalışarak, çantasından Libération'u çıkardı. Gazetenin ön sayfası, kürtaj yaptıran kızın o günkü duruşmasına ayrılmıştı. "Emniyet müdürünün MLF'li [Mouvement de Libération de la Femme - Kadın Özgürlük Hareketi] kadınların olay çıkarmasından korkuyoruz" diyen demecini gülümseyerek okudu ve birden Simone'un bu mahkemeye gideceğini, hatta tanıklık da yapabileceğini hatırladı ve rahatladı.

Simone'un kahkahasını duyduğunda, vakit bir hayli ilerlemişti. Hemen yemeklerini ısmarladılar ve Simone duruşmayı anlatmaya koyuldu... Sartre bir yandan, Simone'u dinliyor, öte yandan da Liliane'ın evinde geçirdiği önceki gecenin hesabını vermeye hazırlanıyordu. Simone, itirazlarının, bağırıp çağırmasının beyhude olduğunu

bile bile mutlaka konuyu açar, kimbilir belki de hayat arkadaşını sıkıştırmaktan, onu güç duruma düşürmekten gizli bir haz duyardı.

Tam o sırada, her zamanki asık suratıyla Claude Lanzman avdet etti Coupole'e. Birden bire herşey tersine döndü. Roller değişti. Biraz önce, müzmin çapkın arkadaşını, son macerasından dolayı dünyaya geldiğine pişman etmeye hazırlanan Simone'un yüzü asıldı, boynu büküldü.

Sartre'in gözlerinde ise muzip bir ışıltı belirmişti. Şans diye buna denirdi, tam fırtınaya yakalanacakken, hava süt liman kesmişti ! Simone'un gayri resmi sevgilisi, kendilerine bir nezaket selamı verip salonun en ücra köşesindeki bir masaya yerleşti. Buna benzer rastlantılar o kadar çoktu ki hayatlarında. Ama yine de birbirlerini aldatan genç aşıklar misali, her seferinde ilk kez başlarına böyle birşey geliyormuşçasına heyecanlanıp utanırlardı. Bu Sartre'in Michèle Vian'la, Simone'un Sylvie ile olan ilişkisinde de hep böyle olmuştu. Simone, çok gariptir, öncülüğünü yaptığı MLF'deki kadınların tepkisine rağmen, Sartre'in kaçamaklarına göz yummuş, Sylvie ile olan beraberliğini de inatla sürdürmüştü. Hiç kimseden çekinmeden sürdürdükleri bu paralel ilişkilerini, nedense birebir ilişkilerinde bir tabuya dönüştürmüşlerdi !

Bir müddet sonra iki arkadaş hiçbir şey olmamış gibi, Les Deux Magots'nun yolunu tutarlar.

Bir çok kez kendi kendime Jean-Paul Sartre'in Les Deux Magots'daki tavırları nasıldı acaba diye sormuşumdur. Yüksek sesle konuşarak kahvenin müdavimlerini rahatsız eder miydi ? Simone de Beauvoir ile, herkesin önünde tartışır mıydı ? Sigara üstüne sigara içer ve o koca kahvede yalnızlarmışçasına birbirlerine bağırıp çağırırken hayal ediyorum onları.

Güzel bir ilkbahar günü, yine Simone ile tartıştıktan sonra, kendi kendine söylenerek ve başını sinirli sinirli sallayarak çekti gitti. Ve o gün bir daha geri dönmedi. Son zamanlarda Simone'la sık sık ve sudan sebeplerden dolayı tartışıyordu. Efendim yok beslenmesine dikkat etmiyormuş, yok sağlığını hiç düşünmüyormuş, yok yaşına göre çok çapkınmış, vesaire vesaire.

Akşama kadar sokaklarda aylak aylak dolaştı. Bir ara bir kahveye girdi. Kahvesini yudumlarken, radyoda Cezayir'den bahseden De Gaulle'ün sesini duydu ve kahkahalarla gülmeye başladı. Nedendir bilinmez, generalin bu hiç bir şey anlaşılmayan

söylevi onu sakinleştirdi. Bu adamı bir türlü anlayamıyordu. Ona göre De Gaulle kafasında yarattığı “Fransız milleti”yle bir hayal ülkesinde yaşıyordu.

Bir ressam arkadaşının atölyesine uğradı. Bir müddet çıplak modellerle şakalaştıktan sonra, hep birlikte Seine’in “sağ yakasında” küçük bir lokantaya giderler.

Simone’u aklına getirmemek için, kendini zorluyordu ama bu imkansız gibiydi. Sürekli olarak, ne yaptığını ve nerede olduğunu düşünmeden edemiyordu. Ansızın, her zaman olduğu gibi bu akşamüstü de yine o geveze profesörle birlikte olabilecekleri aklına geldi. Birşeyler atıştırırken, yine onu çekiştirmişlerdi kuşkusuz. Çok kızdı. Ve yemek boyunca Simone ile yaptıkları kavgayı anlattı :

<< Çin’deki kültür devriminden bahsediyorduk. Simone konuşurken bir ara, karşıımızdaki masada oturan genç kızın bana bakıp gülümsediğini farkettim. Doğal olarak, gülümsemesine ben de karşılık verdim. Bu gülümseme alışverişi uzunca bir süre devam etti. Birden, kız kadehini ve gözlerini bana doğrultarak “sağlığınıza ” deyiverdi. Benim de aynı şekilde mukabele etmemle, masanın üzerindeki notlarımı havada uçuşurlarken görmem bir oldu. Uçuşan kağıtların arasından Simone’un yüzündeki kıskançlık ve nefreti okudum. >>

Eve sabaha karşı döndü. Simone’un yatak odasının kapısı, herzamankinin aksine bu sefer kapalıydı. Artık istenmediğini düşündü. Bir fincan sıcak süt içmek üzere mutfağa yöneldi. Ocak hâlâ sıcaktı. Belki Simone daha uyumamıştı. İçinden gidip kapısını çalmak geldi ama gururu buna engel oldu.

Süt içmekten vazgeçti ve kendine bir kadeh vodka doldurup salona geçti. İlk defa arzulanmadığı hissine kapıldı. İntihar etmeyi bile düşünmeye başladı, ama aklına gelen çeşitli intihar türlerinin hepsini çok basit ve onur kırıcı buldu. İntihar üzerine bir makale yazmaya karar verirken, uykuya dalıverdi. Simone’un kapısının ardına kadar açık olduğunu farketmedi bile.

İlk defa bir varoluşçu, bu dünyada varolmak istemiyordu...

İlhan ALEMDAR

* Bu öykünün bir kısmı türkçe, bir kısmı fransızca olarak yazılmıştır.

Cette nouvelle a été écrite à la fois en turc et en français.

Traduit du turc au français par Erhan POYRAZER

Fransızcadan çeviren İlker ÇİLİNGİR